

Redescobrir el pintor Maties Palau Ferré a Lliçà de Vall

L'any 1963 l'artista va treballar amb l'arquitecte Jordi Bonet i Armengol i l'escultor Josep M. Subirachs a la capella de la masia de Can Coll

Text: **Francesc Marco-Palau** | Fotografies: **Fons de l'Ajuntament de Lliçà de Vall**

Can Coll de Lliçà de Vall disposa, a la seva capella, d'unes pintures poc conegudes del pintor, escultor i ceramista Maties Palau Ferré (Montblanc, 1921-2000), un dels noms més singulars de l'art català del segle XX.

Format a l'Escola Superior de Belles Arts Sant Jordi de Barcelona, Palau Ferré forma part de la generació de l'art català de postguerra i la represa que al llarg de la dècada dels cinquanta va exposar en diferents edicions dels prestigiosos Salons d'Octubre. Després de convertir-se en un dels noms emergents del panorama artístic català del moment, el 1957 fa el pas a París, becat pel govern francès. Des de la *Cité Internationale Universitaire* de París, va connectar amb els corrents internacionals de l'art i es va interessar per l'estil pictòric italià i les avantguardes escultòriques de l'Europa de l'est.

Al tornar de París, el 1963, Palau Ferré rep l'encàrrec d'idear les pintures que avui poden visitar-se a la capella de Can Coll.

Can Coll: Palau Ferré, Bonet i Subirachs

Documentada des del segle XI, i amb un paper destacat a partir del segle XIV, la capella i la casa fortificada de Can Coll són un element referencial per a Lliçà de Vall i el conjunt del Vallès Oriental, no en va està declarada com a Patrimoni Arquitectònic-Bé Cultural d'Interès Nacional.

A cavall entre la dècada dels cinquanta i la dels seixanta la família barcelonina Sancho Vilardell va decidir renovar la històrica casa fortificada de Can Coll, que havien acabat d'adquirir. Encara avui conservada, la capella és el màxim exponent d'aquesta voluntat renovadora i una mostra clara de l'esperit modernitzador de l'art català de postguerra i la represa. En la seva nova forma van participar-hi tres noms que tindrien una trajectòria destacada al llarg de la segona meitat del segle XX: l'arquitecte Jordi Bonet i Armengol –director de les obres de la Sagrada Família–, l'escultor Josep Maria Subirachs –autor de

la façana de la Passió del Temple Expiatori – i el pintor Maties Palau Ferré, que tot just havia tornat dels seus anys a París.

Durant les següents dècades les obres serien de gaudi privat i cada any, el dia de Sant Joan, la família obria al públic les portes de la capella. Més de cinquanta anys després d'aquella renovació artística, el 2017, l'Ajuntament de Lliçà de Vall va adquirir-ne la propietat i, des d'aleshores, pot visitar-se. L'objectiu del consistori és consolidar l'indret com un espai públic d'activació cultural i promoció turística. Una bona ocasió per retrobar una de les pintures més remarcables de Palau Ferré.

Unes pintures simbòliques

La pintura de Maties Palau Ferré és sempre figurativa i s'influeix del cubisme, l'expressionisme i el fauvisme. Palau Ferré és el pintor dels paisatges primaverals, de les natures estàtiques, dels quadres mitològics i de les figures femenines d'ulls ametllats. A les seves composicions, les pinzellades i el color hi tenen un paper fonamental: hi destaquen les tonalitats de verds, vermells i els blaus. Tots aquests elements poden veure's a la capella de Can Coll.

A partir de l'encàrrec rebut, Palau Ferré va començar a treballar en l'elaboració de quatre quadres de grans dimensions pintats en la tècnica de l'oli sobre llenç, que situats dins de la capella ocuparien tot l'espai perimetral interior, com si es tractés d'una gran pintura mural. Així, les de Can Coll són unes pintures a l'oli de grans dimensions, de més de 23 metres quadrats. A les teles, el postcubista va reinterpretar la vida de Sant Vicenç i Santa Clara, a qui està dedicada la capella, i va resseguir-ne el martiri i l'arribada de les seves relíquies fins a Lliçà, el 1797, a partir dels goigs que se'ls hi van dedicar al segle XIX. Els llenços del montblanqui van inspirar-se en l'art romànic i s'hi pot apreciar el seu viu cromatisme.

El pintor que cremava els seus quadres

La convulsa història de l'artista Maties Palau Ferré s'ha recollit enguany al llibre *El pintor que cremava els seus quadres* (Grega, 2019) de l'historiador Francesc Marco-Palau. Amb pròleg del periodista Màrius Serra, aquest és un assaig biogràfic intens, on l'autor, el besnebot de l'artista, evoca records familiars i reflexiona al voltant de l'obra i els valors del pintor. Així, el llibre es pregunta si pot haver-hi ètica en un món artístic de galeries, subhastes i especulació. Al volum s'hi inclouen imatges d'alguns dels quadres més representatius de Palau Ferré. Aquesta és una història d'art, passió i sentiments.

La iconografia

De ben segur, els goigs existents van servir d'inspiració a l'artista per a la futura creació i per tal de decidir quines eren les escenes de Sant Vicenç i Santa Clara que caldria mostrar als seus quadres. Va començar la sèrie amb imatge de la infància d'ambdós, on tant un com l'altre, en el marc d'una aureola de llum divina, veneren la imatge de Crist a la creu oferint-li lliris, com a flors que simbolitzen la puresa. El component eclesial es contraposa amb la imatge de la divinitat llatina de Venus, que representa el paganisme, al qual els dos infants s'hi giren d'esquena com a mostra de refús.

Després, en una altra de les escenes, els adolescents són jutjats i condemnats per les seves creences. El sacrifici és específic per a cadascun d'ells i en el cas de Vicenç, que resta lligat, és devorat per un lleó. Seguidament, els seus cossos són traslladats a través del mar Mediterrani, en una barca que porta el nom de la família promotora dels quadres, Sancho-Vilardell, de Roma a la ciutat comtal. Fins al port de Barcelona, acompanyen a l'embarcació de vela un seguit de coloms i peixos.

A continuació, en una altra de les escenes que plasma Palau Ferré, quatre masovers per caixa traslladen els cossos, ja arribats a la costa catalana, fins a la casa fortificada de Can Coll. Un cop a Lliçà de Vall, les tres darreres escenes pinta-

Més imatges de les pintures de Maties Palau Ferré amb el detall dels dos peixos de l'escut de Lliçà de Vall i, a sota, l'artista davant d'una part de la seva obra com a ceramista.

des mostren la devoció dels vilatans que veneren els sants màrtirs amb espelmes, mentre es realitzen, també, els aplecs en honor seu que es van organitzar, tot ballant sardanes, sentint música, reposant a l'ombra d'uns arbres o amb un àpat simbòlic amb dues llisses -l'escut del municipi-, pa, pomes i vi. Els ocells, els peixos, i les sardanes, així com les natures estàtiques són elements que Palau Ferré va tenir presents des de ben jove i que va anar recuperant com a concepte al llarg de la seva trajectòria.

Una trajectòria convulsa

Al llarg dels anys seixanta, i mentre compaginava obres com les de Can Coll amb altres encàrrecs civils i eclesiàstics, un empresari –que res tenia a veure amb Lliçà de Vall– va proposar-li de convertir-se en el seu marxant. El contracte que van signar l'obligaria a pintar a metres quadrats, limitant la seva llibertat creativa.

Les desavinences contractuals, que acabarien en mans judicials, van finalitzar amb una insòlita sentència del Tribunal Suprem, el 1974. Després de complir el mandat judicial, l'artista va anar cremant sistemàticament els seus quadres al llarg de la següent dècada, com a pràctica per a reivindicar la llibertat dels artistes.

Després de moltes peticions perquè aturés la destrucció de la seva obra van convèncer l'artista i, en lloc de cremar-les, als anys noranta Palau Ferré va col·laborar amb els seus quadres a enfortir diverses organitzacions no governamentals i impulsar projectes socials a favor de la cooperació, la solidaritat i els drets humans.

Francesc Marco-Palau és historiador.

